

- Перевірка запланованого навчального навантаження за допомогою оцінювання студентом (наприклад, шляхом опитування студентів).
- Коректування навчального навантаження або навчальної діяльності (результат моніторингу або внесення змін до змісту курсу можуть призвести до коректування навчального навантаження і/або видів навчальної роботи за навчальною дисципліною).

В проєкті Тьюнінг запропоновано дві форми щодо визначення навчального навантаження студента в програмах вищої освіти. Перша форма призначена для планування викладачем навчального модуля і оцінювання відповідного робочого часу студента. Друга форма спрямована на виявлення реальної кількості часу, витраченого на модуль, що надає можливість перевірити, чи очікуване навчальне навантаження відповідає дійсності. Студентам роздаються форми, заповнені викладачем, в яких не показано лише очікуване навчальне навантаження. Використовуючи ці форми, і викладач, і студенти дізнаються про результати навчання, їх зв'язок з компетентностями, які розвиваються, і середнім часом студентів, який витрачається на кожну із задач [1].

1. Universities contribution to the Bologna Process. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/Publications/ENGLISH_BROCHURE_FOR_WEBSITE.pdf

ВИКЛАДАННЯ, НАВЧАННЯ І ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ В КОНТЕКСТІ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ

Джавала Л.Л.

Національний університет "Львівська політехніка"

На фоні необхідності загальних змін та реформ, під впливом глобальної інформатизації, освітня система України, як ніколи раніше, потребує кардинальних перетворень та інтеграції у світові процеси. Першим кроком на шляху до якісних змін став Закон України «Про вищу освіту» [1], який створює умови для посилення співпраці державних органів, бізнесу з вищими навчальними закладами для забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях.

Вищі навчальні заклади, на принципах автономії, відіграють ключову роль у розробці стратегій навчання у відповідності до нового Закону України «Про вищу освіту» та несуть відповідальність за

підготовку своїх студентів до їх майбутньої професійної діяльності та своїх громадських обов'язків.

Роботодавці, в свою чергу, очікують від потенційних претендентів на ту чи іншу посаду не стільки певний обсяг професійних знань та вмінь, скільки здатності застосувати їх у конкретній робочій ситуації. Вагомими стають такі особистісні компетенції фахівця, як здатність аналізувати ситуацію, виявляти проблеми та швидко приймати рішення, творчість, ініціативність, комунікативні навички, усвідомлення потреби та готовність до постійного самонавчання та саморозвитку тощо.

Таким чином, викладання, навчання та оцінювання результатів навчальної діяльності студентів має ґрунтуватися не лише на знаннях, вміннях та навичках студентів з окремих предметів, але й на таких досягненнях як суб'єктивний досвід, соціально значущі цінності, досвід спілкування та взаємодія з іншими.

Зрозуміло, що підхід до навчання, який ґрунтується лише на засвоєнні знань, понять, розвитку пам'яті не відповідає вимогам часу. Але компетентнісний підхід досить складний у розробці та оцінці, тому, мабуть, досі не запроваджений у більшості освітніх закладах. Впровадження компетентнісного підходу залишається проблемою, що проявляється як у розумінні його методологічного характеру, так і в здійсненні практичного його застосування.

Тому необхідно розробляти чіткі методології з формування і оцінювання компетентцій студентів, що навчаються у вищій школі, переглянути, частково або кардинально змінити методи роботи викладачів для забезпечення вищої якості знань студентів.

Для кращого розуміння та планування роботи викладача і вищого навчального закладу в цілому, можна скористатись дослідженнями проекту «Тюнінг» [2], який служить основою для розробки контрольних опорних точок на рівні предметної області, що є важливим для того, щоб навчальні програми були порівняльними, сумісними та прозорими. Точки прив'язки формуються в термінах кінцевих результатів навчання та компетентностей, які повинен досягти студент після завершення навчання.

Частиною роботи проекту було дослідження предметними групами кращого практичного досвіду з викладання, навчання і оцінювання результатів навчання студентів за різними курсами. Предметні групи обговорили різноманітні підходи, які використовуються або можуть бути використані в різних предметних областях на основі розглянутих дисциплін.

Підхід проекту «Тюнінг» поєднував два аспекти – підходи до складання програм на здобуття ступеню та визначення методів, що забезпечили б отримання компетентностей, складених на основі потреб

суспільства і передбачуваних соціальних змін, і, одночасно, наукового розвитку у відповідній предметній області. Відповідно розрізняються загальні компетентності та фахові, що мають бути ключовими результатами університетських програм.

Щоб отримати кращі уявлення про можливі стратегії навчання, викладання та оцінювання знань в рамках проекту було організовано опитування викладачів з приводу визначення загальних та фахових компетентностей і практичних підходів щодо їх розвитку та оцінювання.

Запропоновано дати відповідь на такі п'ять питань:

1. Що ця компетентність означає для ваших студентів?
2. Як ви допомагаєте вашим студентам набути цієї компетентності (застосовуючи ваші методи викладання)?
3. До яких видів навчальної діяльності залучаються ваші студенти, щоб розвинути цю компетентність?
4. Як ви оцінюєте, чи вони досягли цієї компетентності або якою мірою?
5. Звідки ваші студенти знають, чи досягли вони цієї компетентності або якою мірою, а якщо ні, то чому вони не досягли її?

Ці питання можуть стати основою для усвідомленого планування та створення таких моделей навчання, в яких студент є суб'єктом, носієм активності у навчальній діяльності. Це передбачає перехід від авторитарного навчання до самонавчання, де студент сам вибирає методи, з допомогою яких він навчається, але в межах, чітко встановлених викладачем та програмою дисципліни. При цьому викладач проводить зовнішню контрольню-корекційну діяльність для забезпечення достатнього рівня якості засвоєння навчального матеріалу, а студенти мають змогу самостійно оцінювати свої навчальні досягнення. При цьому дуже важливими є розробка якісних методичних засобів навчання (підручників, посібників, інструкцій та вказівок до лабораторних і практичних занять, програм дисциплін тощо). Через них відбувається узгодження дій між двома суб'єктами навчання – студентом і викладачем. Від якості їх наповнення та оформлення залежить якість засвоєного студентом навчального матеріалу.

Важливим є розвиток критичного мислення у студентів при проведенні навчальної діяльності, їх здатності до самоаналізу та самовдосконаленню. Тому при проектуванні викладачем контрольних заходів важливим є акцентування на власній оцінці своєї діяльності студентами, володіння ними методами самоаналізу та формування на цій основі їх адекватної самооцінки, що дозволить майбутнім фахівцям краще орієнтуватися в інформатизованому суспільстві, виокремлювати власні орієнтири і ефективніше діяти у процесі реалізації поставлених цілей.

Формування самооцінки відбувається і через оцінки оточення (викладач та студенти групи), через аналіз і оцінку результатів власної діяльності (складання, наприклад, таблиці самооцінки із списком своїх робіт/досягнень, яка вміщує критерії оцінювання, бажані результати навчання та зауваження викладачів на протязі певного періоду навчання), через соціальне порівняння (із відповідями та результатами інших студентів).

Така співпраця викладачів із студентами у рамках моделі студентоцентричного навчання допоможе: підняти якісь освіти в Україні на новий рівень, формувати креативне середовище культивування якості шляхом підтримки ініціативних лідерів та груп, забезпечити підготовку кваліфікованих спеціалістів для сучасного ринку праці.

1. Закон України «Про вищу освіту» // Закон від 01.07.2014 № 1556-VII
2. *Tuning Educational Structures in Europe (Tuning Project)* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tuning.unideusto.org/tuningeu>, www.rug.nl/let/tuningeu

ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗРОБКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Саніна О.Р.

Національний університет «Львівська політехніка»

В українському законодавстві появився новий термін «освітня програма», який означає систему освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти [1]. Відповідно, перед кожним навчальним закладом постає завдання створення такої освітньої програми. Виникає питання: з чого почати?

Зважаючи на світовий досвід та українські реалії, ми пропонуємо основні етапи розробки та реалізації освітньої програми:

Етап 1. Формування робочої групи.

Етап 2. Аналіз освітніх програм у світі.

Етап 3. Аналіз актуальності навчальної програми та оцінка можливостей навчального закладу.